

Vastuvõtmise kuupäev : 03/07/2024

Kohtuasi C-253/24 [Pelavi]ⁱ**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

9. aprill 2024

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Corte di Appello di L'Aquila (Aquila apellatsioonikohus, Itaalia)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

4. aprill 2024

Vastustaja ja apellant:

Ministero della Giustizia

Kaebaja ja vastaspool:

NZ

Põhikohtuasja ese

Apellatsioonimenetlus, mille aluseks on edasikaebus kohtuotsuse peale, millega rahuldati osaliselt nõue, mille esitas kaebaja, kes on esimese astme kohtu aukohtunik (*giudice onorario*) ja kes palus muu hulgas tuvastada, et tal on töötaja staatus liidu õiguse tähenduses ja sellest tulenev õigus tavakohtunikega/-prokuröridega (*magistrati ordinari*) majanduslikult ja õiguslikult samaväärsele kohtlemisele, mille hulka kuuluvad põhipuhkus, eripuhkused, ravi- ja õnnetusjuhtumikindlustus, lahkumishüvitised, sotsiaal- ja kindlustuskaitse, ning mõista Ministero della Giustizialt (justiitsministeerium, Itaalia) välja hüvitis kahju eest, mis tekitati Euroopa Liidu selle valdkonna direktiivides ette nähtud kohustuste täitmata jätmisega ja tähtajaliste töösuhete kasutamise kuritarvitamisega.

ⁱ Käesoleval kohtuasjal on väljamõeldud nimi. See ei vasta ühegi menetlusosalise tegelikule nimele.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklite 31 ja 47, direktiivi 2003/88/EÜ artikli 7 ja 18. märtsil 1999 sõlmitud raamkokkuleppe tähtajalise töö kohta, mis on lisatud direktiivile 1999/70/EÜ, klausli 4 ja klausli 5 punkti 1 tõlgendamine. Eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb, kas nende sätetega on kooskõlas riigisisised õigusnormid, mis näevad esiteks ette, et „töötaja“ ja „tähtajalise töötaja“ staatusega aukohtunik (*giudice onorario*) jääb ilma õigusest juba väljateenitud tasustatud põhipuhkusele juhul, kui ta kinnitatakse ametisse kuni 70. eluaastani, ja teiseks näevad karistusmeetmena tähtajaliste töösuhete kasutamise kuritarvitamise eest ette aukohtuniku ametisse kinnitamise kuni 70. eluaastani või juhul, kui teda ametisse ei kinnitata, rahalise hüvitise koos tema poolt mõlemal juhul kõikidest varasematest õigustest loobumisega.

Eelotsuse küsimused

1. Kas Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 31 lõikega 1 ja artikliga 47, direktiivi 2003/88/EÜ artikliga 7 ja raamkokkuleppe tähtajalise töö kohta klausliga 4 on vastuolus niisugused riigisisised õigusnormid, mis näevad ette, et „töötajaks“ ja „tähtajaliseks töötajaks“ kvalifitseeruv aukohtunik (*giudice onorario*), kes kinnitatakse ametisse kuni 70. eluaastani, kaotab õiguse tasustatud põhipuhkusele ajavahemiku eest, mis eelnes ametisse kinnitamisele?
2. Kas raamkokkuleppe tähtajalise töö kohta klausli 5 punktiga 1 on vastuolus niisugused riigisisised õigusnormid, mis näevad karistusmeetmena tähtajaliste töösuhete kasutamise kuritarvitamise eest ette, et aukohtunik (*giudice onorario*) kinnitatakse ametisse kuni 70. eluaastani, eeldusel et ta on enne läbinud konkursivälise hindamismenetluse, ja – juhul, kui ta ei ole hindamismenetlust läbinud – näevad ette rahalise hüvitise, koos mõlemal juhul kõikidest varasematest õigustest loobumisega?

Viidatud liidu õigus

Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“), artiklid 31 ja 47.

18. märtsil 1999 sõlmitud raamkokkuleppe tähtajalise töö kohta, mis on lisatud nõukogu 28. juuni 1999. aasta direktiivile 1999/70/EÜ, milles käsitletakse Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni (ETUC), Euroopa Tööandjate Föderatsiooni (UNICE) ja Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskuse (CEEP) sõlmitud raamkokkulepet tähtajalise töö kohta, klausel 2 ja eelkõige klausel 4 ning klausli 5 punkt 1.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. novembri 2003. aasta direktiiv 2003/88/EÜ tööaja korralduse teatavate aspektide kohta (tööaja direktiiv), artikkel 7.

15. aprilli 2008. aasta kohtuotsus Impact, C-286/06, EU:C:2008:223 (edaspidi „kohtuotsus Impact“).

9. novembri 2023. aasta kohtuotsus Keolis Agen, C-271/22–C-275/22, EU:C:2023:834.

16. juuli 2020. aasta kohtuotsus Governo della Repubblica italiana (Itaalia rahukohtunike staatus), C-658/18, EU:C:2020:572 (edaspidi „kohtuotsus UX“)

7. aprilli 2022. aasta kohtuotsus Ministero della Giustizia jt (Itaalia rahukohtunike staatus), C-236/20, EU:C:2022:263 (edaspidi „kohtuotsus PG“).

26. novembri 2014. aasta kohtuotsus Mascolo jt, C-31/13–C-63/13 ja C-418/13, EU:C:2014:2401 (edaspidi „kohtuotsus Mascolo“).

8. mai 2019. aasta kohtuotsus Rossato ja Conservatorio di Musica F.A. Bonporti, C-494/17, EU:C:2019:3878 (edaspidi „kohtuotsus „Rossato““).

Viidatud riigisisene õigus

13. juuli 2017. aasta seadusandliku dekreeedi nr 116 (decreto legislativo del 13 luglio 2017, n. 116; edaspidi ka „seadusandlik dekreet nr 116/2017“) artikli 29 lõiked 1–9, mis asendati 30. detsembri 2021. aasta seaduse nr 234 (legge del 30 dicembre 2021, n. 234) artikli 1 lõikega 629 jj:

„1. Käesoleva dekreeedi jõustumiskuupäeval teenistuses oleva aukohtuniku/-prokuröri (*magistrato onorario*) võib ema taotlusel uuest ametisse kinnitada, kuni ta on saanud 70-aastaseks.

2. Käesoleva dekreeedi jõustumise kuupäeval teenistuses oleval aukohtunikul/-prokuröril (*magistrato onorario*), keda ei saa uuesti ametisse kinnitada kas sellepärast, et ta ei ole esitanud taotlust või et ta ei ole läbinud lõike 3 kohast atesteerimismenetlust, on – ilma et see piiraks keeldumisvõimalust – õigus hüvitisele, mille suurus on iga teenistusaasta eest, mille jooksul ta on olnud istungitega hõivatud vähemalt 80 päeva, 2500 eurot enne maksude kinnipidamist ja iga teenistusaasta eest, mille vältel ta on olnud istungitega hõivatud alla 80 päeva, 1500 eurot enne maksude kinnipidamist; igal juhul ühe inimese kohta kokku kuni 50 000 eurot enne maksude kinnipidamist. Varasema perioodi eest tasumisele kuuluva hüvitise arvutamisel võrdsustatakse üle 6-kuune teenistusperiood ühe aastaga. Hüvitise saamine toob kaasa loobumise igasugustest edasistest nõuetest seoses varasemate autteenistussuhetega.

3. Lõikes 1 sätestatud ametisse kinnitamiseks korraldab Consiglio superiore della magistratura (Itaalia kõrgem kohtute haldamise nõukoda) oma otsusega kolm eraldi hindamismenetlust, mis toimuvad igal aastal kolmeaastaselt ajavahemikul 2022–2024. Need puudutavad teenistuses olevaid aukohtunikke/-prokuröre (*magistrati onorari*), kellel on vastavalt käesoleva dekreeedi jõustumise

kuupäeval täitunud: a) rohkem kui 16 teenistusaastat; b) 12–16 teenistusaastat; c) vähem kui 12 teenistusaastat.

4. Lõikes 3 nimetatud hindamismenetlus hõlmab maksimaalselt 30-minutist suulist vestlust, milles käsitletakse praktilist kaasust tsiviil- ja karistusõiguse materiaalsoiguslike ja menetlusõiguslike normide kohta, valdkonna alusel, milles kandidaadid täitsid eksklusiivselt või peamiselt aukohtuniku ülesandeid. Hindamismenetlused viiakse läbi kohturingkondade alusel. Hindamiskomisjon koosneb esimese astme kohtu presidendist või tema esindajast, kohtunõukogu määratud kohtunikust (*magistrato*), kes on edukalt läbinud vähemalt teise kutsealase atesteerimise, ja advokatuuri määratud advokaadist, kes on kantud advokaatide eriregistrisse kõrgema astme kohtutes. [...]

5. Lõikes 3 nimetatud hindamismenetlustes osalemise taotlus toob kaasa loobumise igasugustest hilisematest mis tahes liiki nõuetest, mis on seotud varasema autteenistussuhtega, välja arvatud õigusest lõikes 2 nimetatud hüvitisele juhul, kui teda uuesti ametisse ei kinnitata.

6. Ametisse kinnitatud aukohtunikud/-prokurörid (*magistrati onorari*) võivad 30 päeva jooksul alates lõikes 3 sätestatud hindamismenetluse tulemuste teatavaks tegemisest valida aukohtuniku ülesannete eksklusiivse korra. Sel juhul makstakse ametisse kinnitatud aukohtunikele tasu, mis arvutatakse palga ja kolmeteistkümnenda kuupalga alusel, mida makstakse kohtute haldustöötajatele 31. detsembril 2021 [...]. Lisaks makstakse kohtute hüvitist summas, mis võrdub kohtute haldustöötajatele eelmisel perioodil ette nähtud hüvitise kahekordse suurusega [...].

7. Ametisse kinnitatud aukohtunikele/-prokuröridele (*magistrati onorari*), kes ei kasuta lõikes 6 sätestatud valikut, makstakse tasu, mis arvutatakse palga ja kolmeteistkümnenda kuupalga alusel, mida makstakse kohtute haldustöötajatele 31. detsembril 2021 [...]. Kohaldatavad on *mutatis mutandis* käesoleva dekreeedi artikli 1 lõike 3 sätted, seoses üksnes tööülesannete täitmisega nii, et sellega kaasnevalt tagatakse täiendavate töö- või kutsealaste tegevuste sooritamine.

8. Aukohtunikel/-prokuröridel (*magistrati onorari*) on õigus toidutalongidele osas, mis on ette nähtud kohtute haldustöötajatele, iga kohtuistungiga eest, mille kestus on rohkem kui kuus tundi, mis tuleneb kohtu presidendi konkreetsest kinnitusest.

9. Käesoleva dekreeedi jõustumise kuupäeval teenistuses olevate aukohtunike/-prokuröride (*magistrati onorari*) teenistus lõpeb, kui nad ei esita lõikes 3 sätestatud hindamismenetluses osalemise taotlust.

22. juuni 2023. aasta dekreetseadus nr 75, mis võeti muudatustega seadusena vastu 10. augusti 2023. aasta seadusega nr 112 (decreto-legge del 22 giugno 2023, n. 75, convertito con modificazioni dalla legge del 10 agosto 2023, n. 112), artikli 15-*bis* lõiked 2 ja 3:

„2. Ammendunud kvoodi aukohtunikud/-prokurörid (*magistrati onorari*), kes on 13. juuli 2017. aasta seadusandliku dekreeedi nr 116 artikli 29 tähenduses ametisse kinnitatud ning kes on valinud eksklusiivse korra, kantakse INPSi (riiklik sotsiaalkindlustusamet, Itaalia) üldise kohustusliku kindlustuse nimekirja.

3. Ilma et see piiraks lõike 5 sätete kohaldamist, säilitavad ammendunud kvoodi aukohtunikud/-prokurörid (*magistrati onorari*), kes on 13. juuli 2017. aasta seadusandliku dekreeedi nr 116 artikli 29 tähenduses ametisse kinnitatud ning kes täidavad oma ülesandeid mitte-eksklusiivselt ja kellel on õigus olla kantud Cassa nazionale di previdenza e assistenza forense (advokatuuri sotsiaalkaitse ja -kindlustuskassa, Itaalia) nimekirja, oma registreeringu selles kassas“.

Asjaolude lühiülevaade ja põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 1 Vastaspool (edaspidi „g.o. (*giudice onoraria*)“), kaebaja esimese astme kohtus, on aukohtunik (*giudice onoraria*), kes on olnud sama esimese astme kohtu teenistuses pidevalt alates 14. veebruarist 2001.
- 2 Sellest kuupäevast alate on ta pidanud keskmiselt kolm kohtuistungit nädalas ja kirjutanud keskmiselt rohkem kui 200 kohtuotsust aastas, peamiselt kriminaalõiguse valdkonnas. Ta ei viinud kohtuistungeid läbi mitte ühegi aasta puhkuseperioodi ajal (mis on seaduse kohaselt kindlaks määratud 1. kuni 31. augustini).
- 3 Algselt sai ta kolmeaastase kestusega ametikoha, mida uuendati iga nelja aasta järel kuni 13.12.2022, mil ta kinnitati lõplikult ametisse kuni seitsmekümnenenda eluaasta täitumiseni.
- 4 Kuni kõnealuse kinnitamiseni kuulus g.o. (*giudice onoraria*) advokatuuri ja võis vabalt tegutseda advokaadi kutsealal erineva esimese astme kohtu tööpiirkonnas kui see, milles ta teenistuses oli, tasudes kohustuslikke sotsiaalkindlustusmakseid Cassa Nazionale Forensele (advokatuuri riiklik kassa, Itaalia), asutusele, mis pakub advokaatidele sotsiaalkaitset ja -kindlustust vastavalt nende sissetulekule. Tulenevalt tema advokatuuri ja Cassa Nazionale Forensesse kuulumisest pidi ta ka aukohtuniku/-prokuröri (*magistrato onorario*) ülesannete täitmisest saadavalt hüvitiselt tasuma kõnealusesse kassasse sotsiaalkindlustusmakseid.
- 5 Ajavahemikus 14. veebruar 2001–13. detsember 2022 sai ta hüvitist, mis määrati kindlaks peetud kohtuistungite arvu alusel ning mis võrdub 98 euroga iga kohtuistungi kohta, millele lisandub 98 eurot juhul, kui tööpäeva pikkus ületab 5 tundi. Puhkuseperioodil hüvitist ei makstud.
- 6 Aukohtuniku/-prokuröri (*magistrato onorario*) ülesannete täitmise eest makstud hüvitiselt tasus justiitsministeerium kuni 13. detsembrini 2022 Cassa Forensesse (advokatuuri riiklik kassa, Itaalia) 4% ulatuses sotsiaalkindlustusmakseid (nn täiendav makse), samas kui g.o. (*giudice onoraria*) tegi nn isikulisi makseid, mis

võrdusid 14,5–15% tema täielikust kutsealasest netosissetulekust (hüvitis ja advokaadi kutsetegevusega teenitud tulu).

- 7 Esimese astme kohtu menetluses nõudis g.o. (*giudice onoraria*), et ta kvalifitseeritaks „töötajaks“ liidu õiguse tähenduses (mitte palgatöötajaks riigisisese õiguse tähenduses), mida talle võimaldati, ning et tuvastataks tema õigus saada sama töötasu, mida teenib „tavakohtunik/-prokurör“ (*magistrato ordinario*), st kutseline kohtunik (*magistrato professionale*), ja et justiitsministeeriumilt mõistetakse välja kahjuhüvitis tähtajalise töösuhte kuritarvitusliku korduva sõlmimise eest, mille suuruseks hindab esimese astme kohus eespool viidatud töötasu korrutatuna üheksa kuuga. Kõnealune kohus tunnustas aga õigust varasematele töötasudele üksnes viieaastase aegumistähtaja piires, mis on kohaldatav töösuhtest tulenevatele nõuetele.
- 8 Justiitsministeerium esitas selle otsuse peale apellatsioonkaebuse, vaieldes vastu aukohtuniku/-prokuröri (*magistrato onorario*) ametikoha võrdsustamisele kutselise kohtunikuga (*magistrato professionale*), tuginedes seejuures erinevatele asjaoludele, sealhulgas avaliku konkursi puudumine teenistusse juurdepääsul, aukohtuniku/-prokuröri tehtava töö madalam kvaliteet ja väiksem maht, aukohtuniku/-prokuröri ametikoha kokkusobivus muude kutsealaste tegevustega, erinevalt ametiisikust. Lisaks vaidles ta vastu sellele, et tähtajalisi töölepinguid on korduvalt kuritarvituslikult kasutatud, väites, et aukohtuniku/-prokuröri iga ametikohta tuleb pidada uueks ametikohaks, mille saamisele ei ole huvitatud isikul mitte mingit õigust, vaid mille puhul teda üksnes koheldakse soodsamalt.
- 9 G.o. (*giudice onoraria*) vaidles nendele väidetele vastu ja esitas omakorda vastustaja vastuse, milles ta vaidlustas esimese astme kohtu poolt läbiviidud nõuete kvalifitseerimise töösuhtest tulenevateks nõueteks, mitte kahjuhüvitisnõueteks, millest tulenevalt kohaldatakse viieaastast aegumistähtaega kümneaastase aegumistähtaja asemel.
- 10 Apellatsioonimenetluse ajal läbis g.o. (*giudice onoraria*) edukalt „ametisse kinnitamise menetluse“, mis viidi sisse seadusega nr 234/2021 (artikli 1 lõige 629 ja järgmised lõiked), mis nägi 1. jaanuaril 2022 teenistuses olevatele aukohtunikele/-prokuröridele (*magistrati onorari*) ette võimaluse saada kuni 70. eluaasta täitumiseni hindamismenetluse läbimise tulemusel ametisse kinnitatud, ilma vahepealsete uuenduste või kinnitamine vajaduseta. Sel viisil ametisse kinnitatud aukohtunikel/-prokuröridel on õigus kindlaksmääratud töötasule – mis määratakse ministeeriumi alluvuses töötava ametiisiku palga alusel –, kohtunike hüvitisele ja toidutalongidele. Töötasu makstakse ka puhkuste perioodil, mil kohtutegevus on peatatud. Kui ametisse kinnitatud aukohtunikud/-prokurörid valivad aukohtuniku ülesannete eksklusiivse korra, siis kustutavad nad end advokatuuri liikmete nimekirjast ja Cassa Forensest (advokatuuri riiklik kassa, Itaalia) ning neile kehtib palgatöötajate sotsiaalkindlustussüsteem INPSis (riiklik sotsiaalkindlustusamet, Itaalia) registreerumise kaudu (dekreetseaduse 75/2023 artikkel 15-bis, mis võeti seadusena vastu seadusega nr 112/2023). Kui nad valivad Cassa Forense

registreeringu säilitamise (ja seega võimaluse jätkata advokaadi kutsetegevusega), jätkavad nad Cassa Forensele advokaadi tegevusest saadavalt tulult maksete tegemist.

- 11 Ametisse kinnitamiseks pidi g.o. (*giudice onoraria*) laskma end suuliselt küsitleda ühe praktilise kaasuse kohta, valdkonnas, milles ta aukohtunikuna peamiselt oma ülesandeid täitis. G.o. (*giudice onoraria*) kinnitati ametisse justiitsministri 13. detsembri 2022. aasta määrusega ja ta valis aukohtuniku ülesannete eksklusiivse korra. Selles olukorras ei kohaldata aukohtunikule/-prokurörile (*magistato onorario*) sätteid, mis välistavad 1) avaliku teenistuse suhte sõlmimise, 2) töötamise piiramise kahe päevaga nädalas, 3) ametikoha ajutisuse (seadusandliku dekreeedi nr 116/2017 artikli 1 lõige 3).
- 12 Seadus näeb ette, et ametisse kinnitamise hindamismenetluses osalemise taotlus toob sõltumata selle tulemusest kaasa kõikidest varem omandatud täiendavatest õigustest loobumise. Lisaks näeb see ette, et taotluse esitamata jätmine toob kaasa aukohtuniku (*giudice onorario*) teenistuse lõpetamise nende aukohtunike puhul, kes on teenistuses olnud kauem kui neli aastat, koos õigusega hüvitisele, mis vastab teenistusaastate arvule.
- 13 Pärast g.o. (*giudice onoraria*) ametisse kinnitamist palus ministeerium, et õigusliku vaidluse ese tunnistataks äralangenuks. G.o. (*giudice onoraria*) vaidles sellele vastu, paludes eelotsusetaotluse esitanud kohtul tõstatada põhiseadusele vastavuse küsimuse seoses nn *ex lege* varem omandatud õigustest loobumisega, tulenevalt Itaalia põhiseaduse erinevate sätete rikkumisest seoses 18. märtsil 1999 sõlmitud raamkokkuleppe tähtajalise töö kohta, mis on lisatud nõukogu 28. juuni 1999. aasta direktiivile 1999/70/EÜ, klausli 5 punktiga 1.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühiülevaade

- 14 Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab vajalikuks esitada Euroopa Kohtule esiteks esimese küsimuse esemeks oleva küsimuse, võttes arvesse harta artikli 31 lõike 2 ja direktiivi 2003/88 artikli 7 vahetut õigusmõju (vt 9. novembri 2023. aasta kohtuotsus Keolis Agen, C-271/22–C-275/22, EU:C:2023:834), harta artikli 47 lõike 1 ja raamkokkuleppe tähtajalise töö kohta klausli 4 vahetut õigusmõju (vt 15. aprilli 2008. aasta kohtuotsus Impact, C-286/06, EU:C:2008:223; edaspidi „kohtuotsus Impact“), millest tuleneb riigisisese kohtu pädevus/kohustus jätta sellega vastuolus olev riigisisene õigusnorm kohaldamata. Teiseks peab kõnealune kohus teise küsimusega menetluse mõistliku kestuse seisukohast vajalikuks eelotsuse taotlemist seoses raamkokkuleppe tähtajalise töö kohta klausli 5 punktiga 1 – kuigi sellel ei ole vahetut õigusmõju (vt kohtuotsus Impact) – kuna selle küsimuse vastus lihtsustaks hinnangut vajaduse kohta küsida Corte costituzionale (Itaalia konstitutsioonikohus) arvamust riigisisese õigusnormi põhiseaduslikkuse kohta, mida ei või kohaldamata jätta.
- 15 Eelotsusetaotluse esitanud kohus kinnitab, et ta on teadlik hetkel pooleliolevast rikkumismenetlusest, mille komisjon algatas, saates Itaaliale 15. juulil 2021

märgukirja, millele järgnes 15. juuli 2022. aasta täiendav märgukiri (pärast käesoleva eelotsusetaotluse esemeks olevate sätete jõustumist) ja põhjendatud arvamuse väljastamine 14. juulil 2023, ning mille esemeks on aukohtunikele/-prokuröridele (*magistrati onorari*) kohaldatavad Itaalia õigusnormid.

- 16 Seejärel leiab ta, et käesoleva menetluse ese on osaliselt erinev menetluse C-548/22 esemest, mis on Euroopa Kohtus pooleli, ning ta peab vajalikuks pakkuda Euroopa Kohtule täiendavaid faktilisi ja õiguslikke asjaolusid aukohtunike (*giudici onorari*) juriidilise staatuse kohta Itaalias.

G.o. (giudice onoraria) kvalifitseerimine „töötajaks“ liidu õiguse tähenduses

- 17 Arvestades Euroopa Kohtu väljatöötatud põhimõtteid, eelkõige kohtuotsustes UX ja PG, on eelotsusetaotluse esitanud kohus seisukohal, et g.o. (*giudice onoraria*) osutas esimese astme kohtus aukohtuniku (*giudice onorario*) ülesandeid täites tegelikke, mitte pelgalt marginaalseid teenuseid, võttes arvesse tootlikkust, mida tõendavad tehtud otsused ja kohtuistungite arv, ja aukohtunikele ette nähtud hüvitiste laadi ja ülesehitust, mida ei saa mitte mingil juhul pidada pelgaks kuluhüvitiseks, vaid mis on tihedalt seotud osutatud teenustega, ka selle laadi ja suuruse tähenduses.
- 18 Lisaks oli suhe, mis sidus g.o.-d (*giudice onoraria*) justiitsministeeriumiga kuni 13. detsembrini 2022, tähtajatu: ametikoha kestus oli algselt kolm aastat ning see jätkus hiljem nelja-aastase kestusega uuendamistega, kuni seadusandliku dekreeidi nr 116/2017 artiklis 29 ette nähtud ametisse kinnitamise menetluse tulemuseni. Järelikult on ka käesoleval juhul töösuhte lõpp tulemus, mis on „määratud objektiivsete tingimustega, milleks võib olla konkreetse kuupäeva saabumine, konkreetse ülesande lõpetamine või konkreetse sündmuse toimumine“ (kohtuotsus UX, punkt 131).
- 19 Kirjeldatud asjaolude alusel peab eelotsusetaotluse esitanud kohus õigeks g.o. (*giudice onoraria*) kvalifitseerimist „töötajaks“ tööaja direktiivi artikli 7 kohaldamise seisukohast ja „tähtajatuks töötajaks“ raamkokkuleppe kohaldamise seisukohast.
- 20 Tööaja direktiivi artiklist 7, millega rakendatakse harta artikli 31 lõikes 2 sätestatud õigust, tuleneb õigus tasustatud põhipuhkusele – vähemalt neljanädalase miinimumperioodi jooksul aastas – millele g.o. (*giudice onoraria*) saab tugineda otse (vt 9. novembri 2023. aasta kohtuotsus Keolis Agen, C-271/22 kuni C-275/22, punkt 28).
- 21 Raamkokkuleppe klauslist 4.4. tuleneb keeld kohelda töötingimuste osas g.o.-d (*giudice onoraria*) vähem soodsalt kui võrreldavas olukorras alatisi töötajaid, välja arvatud juhtudel, kui erinevaks kohtlemiseks on objektiivsed põhjused.

- 22 Eelotsusetaotluse esitanud kohus välistab samamoodi nagu esimese astme kohus selle, et olemas on riigisisese õiguse tähenduses „alluvussuhe“, mis annab juurdepääsu laiemaulatuslikule ja üldisemale kaitsele, võrreldes sellega, mida tunnustatakse liidu õiguses (näiteks seoses töösuhte lõppemisega), mille suhtes kohaldatakse jätkuvalt riigisiseseid õigusnorme.

Töötasuga seotud aspektid

- 23 Teatud asjaolude alusel, mida Euroopa Kohus analüüsis otsuses PG (punktid 42 ja 53) seoses rahukohtunike ja tavakohtunike/-prokuröride (*magistrati ordinari*) võrreldavusega ning eristamise objektiivsete põhjenduste olemasoluga, mis on seotud eelkõige erinevate kvalifikatsioonide ja tööülesannete ning kutselisele ametikohale saamise tingimustega, leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et g.o. (*giudice ordinaria*) ei ole töötasu osas võrreldav tavakohtuniku/-prokuröri (*magistrato ordinario*).

Põhipuhkus

- 24 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et pooled ei vaidle selle üle, et g.o. (*giudice onoraria*) ei pidanud ühelgi aastal puhkuste perioodil kohtutegevuse peatamise ajal (1. kuni 31. augustini) ühtegi kohtuistungit ega oleks saanud seda teha, kuna sel perioodil on esimese astme kohtu tavategevus seaduse kohaselt peatatud. Samuti ei vaielda selle üle, et kuni tema ametisse kinnitamiseni 13. detsembril 2022 ei makstud g.o.-le (*giudice onoraria*) kõnealusel perioodil töötasu. See asjaolu on iseenesest vastuolus puhkuseõigusega, mis kuulub g.o.-le (*giudice onoraria*) kui „töötajale“.
- 25 Kuna viidatud kaht õigust (õigus põhipuhkusele ja õigus puhkusetasule) tuleb teineteisest lahutamatusena käsitada, ei või puhkuseperioodil tasu saamise õigusest liidu õiguse riigisisisesse õigusesse ülevõtmisel erandit teha. Tööaja direktiivi artikkel 7 ei kuulu nimelt sätete hulka, millest direktiiv lubab sõnaselgelt erandeid teha. Seega on puhkuseperioodi kestel tasu saamise õigusel, mis on ette nähtud liidu õiguses, kohustuslik laad. Sellel kui liidu sotsiaalõiguse põhimõttel on oluline tähtsus ning seda ei tohi kitsalt tõlgendada (nt 22. aprilli 2010. aasta kohtuotsus Zentralbetriebsrat der Landeskrankenhäuser Tirols, C-486/08, EU:C:2010:215, ja 20. juuli 2016. aasta kohtuotsus Maschek, C-341/15, EU:C:2016:576).
- 26 Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab Euroopa Kohtu praktikale, eelkõige kohtuotsusele PG (punktid 53 ja 54), milles Euroopa Kohus analüüsis rahukohtunike õigust puhkusele ka „töötingimuste“ raames seoses tavakohtunikest/-prokuröridest (*magistrati ordinari*) erineva kohtlemisega, leides sisuliselt, et erinevad ametikohale saamise tingimused, nõutud kvalifikatsioonid ja tööülesanded ei ole asjaolud, mis põhjendaksid erinevat kohtlemist ka tasustatud põhipuhkuse tasandil.

- 27 Kõnealune kohus on seisukohal, et ei ole tegelikku vajadust tavakohtunike/-prokuröride (*magistrati ordinari*) ja aukohtunike/-prokuröride (*magistrati onorari*) puhkuse kestuse määramise eristamiseks, vaid selle asemel on kummagi puhul mõistlik, et viidatud ulatus kattub nende päevade arvuga, mil kohtute tavategevus on peatatud. Ta märgib lisaks, et selles osas on seadusandlikus dekreedis nr 116/2017 ette nähtud, et aukohtunikud/-prokurörid (*magistrati onorari*) ei täida puhkuseperioodil tööülesandeid, välja arvatud juhul, kui esinevad konkreetset ametikohustused (artikkel 24), saades nn ametisse kinnitamise hetkest (artikkel 29) ka kõnealusel perioodil ette nähtud tasu.
- 28 Lisaks märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et enne seadusandliku dekreeidi nr 116/2017 artikli 29 kehtima hakkamist ja enne kuni 70. eluaastani ametisse kinnitamise taotluse esitamist, millega kaasneb igast varem tekkinud õigusest loobumine, oleks g.o.-l (*giudice onoraria*) kui „töötajal“ ja „tähtajalisel töötajal“ olnud õigus nõude osalisele rahuldamisele. Kõnealune õigus oleks olemas olnud eelkõige osas, mis puudutab töötasu maksmist perioodil, mil ta sai tegelikult põhipuhkust iga aasta 1. kuni 31. augustini. Ta rõhutab Euroopa Kohtu hinnangu eesmärgil, et nõue, mis võidaks rahuldada, ei käsitle „hüvitist saamata puhkuse eest“, mis ei ole kuni töösuhte lõpetamiseni rahalises väärtuses väljendatav, vaid tasu selle puhkuse eest, mida töö puhkuseperioodiks peatamise ajal vaieldamatult saadi (aegumistähtaaja piires).

Sotsiaalkindlustus ja -kaitse

- 29 Vaidlustatud kohtuotsuses lükati tagasi g.o. (*giudice onoraria*) nõue teha kindlaks õigus sotsiaalkindlustusele ning kohustada ministeeriumit maksma sotsiaalkaitse- ja sotsiaalkindlustusmakseid pädevates asutustest ja hüvitama kahju, mis tulenes maksete tegemata jätmisest, kuna viidatud õigus eeldab ministeeriumiga avaliku teenistuse suhte sõlmimise tuvastamist, mida käesolevas kohtuasjas ei nõutud.
- 30 Seoses kohtuotsusega PG tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohus meelde, et raamkokkuleppe klausli 4 kohaselt 1) on lubamatu, „et rahukohtunike jaoks välistatakse täielikult õigus puhkusele ning mis tahes kujul sotsiaalkaitse ja -kindlustus“ (punkt 53), 2) sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, milles ei ole rahukohtunikule, kes on kvalifitseeritav osalise tööajaga töötajaks, ette nähtud mingit õigust töösuhtest sõltuvale sotsiaalkaitsele ja -kindlustusele, nagu on ette nähtud tavakohtunikele/-prokuröridele (*magistrati ordinari*), kui ta on nendega võrreldavas olukorras (punkt 54).
- 31 Kuna raamkokkuleppe klausli 4 punkt 1 on järelikult tingimusteta ja piisavalt täpne, et isikud saaksid sellele riigisisese kohtus tugineda (kohtuotsus Impact, resolutsiooni punkt 2), on riigisisel kohtul kohustus diskrimineeriv kohtlemine kõrvaldada, juhul kui seda nõutakse, seejuures ka riigisiseseid õigusnorme eelnevalt kohaldamata jättes.
- 32 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib aga, et g.o. (*giudice onoraria*) sai Cassa Forenselt (advokatuuri riiklik kassa, Itaalia) sotsiaalkaitse ja -kindlustuse ka

seoses aukohtunikuna tehtud tööga: selline sotsiaalkaitsevorm on kohustuslik ja tuleneb g.o. (*giudice onoraria*) kuulumisest advokatuuri.

- 33 Advokatuuri liikmelisus ja seega Cassa Forense poolt pakutava sotsiaalkaitse alla kuulumine sõltuvad g.o. (*giudice onoraria*) valikust, mille eesmärk oli saada paralleelselt aukohtuniku tegevusega advokaadina edasi tegutseda. Selline võimalus on tavakohtunike/-prokuröride (*magistrati ordinari*) puhul täielikult välistatud.
- 34 Järelikult arvestades, et g.o.-l (*giudice onoraria*) oli ning on seoses aukohtuniku/-prokuröri (*magistrata onoraria*) tegevusega sotsiaalkaitsevorm, leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et selle kaitse tingimuste ja tavakohtunikele/-prokuröridele (*magistrati ordinari*) ette nähtud kaitse tingimuste vaheline erinevus on põhjendatud, võttes arvesse asjaolu, et aukohtunikud (*giudici onorari*), kes teevad valiku jääda advokatuuri ja seega Cassa Forense liikmeks, võivad advokaadi kutsealal edasi tegutseda, erinevalt tavakohtunikest/-prokuröridest (*magistrati ordinari*).

Esimene küsimus: kahtlused selle kohta, kas liidu õigusega ja eelkõige raamkokkuleppe tähtajatu töö kohta klausliga 4 on kooskõlas ametisse kinnitamisele eelnenud perioodil puhkusetasust ilmajätmine

- 35 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates tõi seadusandliku dekreeedi nr 116/2017 artikli 29 lõige 5 sisuliselt kaasa g.o.-le (*giudice onoraria*) kuuluvatest õigustest *ex lege* ilmajätmise pärast taotlust jätkata aukohtuniku/-prokuröri (*magistrata onoraria*) ülesannetega, mida ta täitis alates 2001. aastast. Juhul kui g.o. (*giudice onoraria*) ei oleks esitanud ametisse kinnitamise taotlust, ei oleks tema tähtajaline ametikoht olnud täiendatavalt pikendatav, ning ta ei oleks ka järelejäanud lühendatud tähtajalise perioodi kestel saanud kaitset, mis on ette nähtud alatise töötajaga võrdsustamise korral. Järelikult pidi g.o. (*giudice onoraria*) edasiulatuva kaitse saamiseks loobuma varasemast kaitsest. Seetõttu palutakse Euroopa Kohtul võtta seisukoht kõnealustest kohustuslikest õigustest ilmajätmise kooskõla kohta nende õiguste tunnustamisega tulevikus.
- 36 On tõsi, et kõnealuse seadusandliku sekkumise kaudu saavutas töötaja lisaks üksnes edasiulatuvale kaitsele ka ametisse töösuhte alatiseks muutmise. Siiski, ja erinevalt kohtuotsustes Mascolo ja Rossato analüüsitud asjaoludest, välistavad vaidlusalused õigusnormid täielikult iga tähtajalise lepingu kestel tekkinud õigused, eelkõige tähtajalise töötaja õiguse saada tähtajatult töölevõtmise hetkel tasu puhkuse eest, mille ta võttis välja tähtajaliselt töötamise ajal.
- 37 Viimasena tõstatab õigusest esitada hagi, et saada raamlepingu klausliga 4 ja töötaja direktiivi artikliga 7 tagatud kaitse, *ex lege* ilmajätmine tähtajatult töölevõtmise hetkel kahtlusi ka seoses õigusega tõhusale õiguskaitsevahendile liidu õigusega tagatud õiguste kaitseks, mis on ette nähtud harta artiklis 47. Lisaks märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et seadusandliku dekreeedi nr 116/2017 artikkel 29 jõustus kohtuasja menetlemise ajal, pärast seda, kui Euroopa Kohus

tegi kohtuotsuse PG, mille alusel oleks g.o.-l (*giudice onoraria*) olnud konkreetne võimalus, et tema apellatsioonkaebus osaliselt rahuldatakse.

- 38 Kõnealust seadusandlikku sekkumist võiks käsitada tagasiulatuva toimega seadusemuudatusena, mis võib määrata sellise poolelioleva menetluse tulemuse, milles riik on üks pool (justiitsministeeriumi kaudu), riigile soodsas tähenduses (g.o. (*giudice onoraria*) nõue ametisse kinnitamisele eelneva perioodi kohta ei oleks enam rahuldatav). Sellisel juhul tõusetuksid kahtlused viidatud meetme (st varasematest õigustest ilmajätmine), mida ei põhjenda avaliku sektori kulude piiramisest erinevad eesmärgid, kokkusobivusest õiglase kohtuliku arutamise põhimõtetega. See kehtib ka, võttes arvesse Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikat EIÕK artikli 6 kohta ja tagasiulatuva toimega õigusnormide vastuolu kohta viidatud artikliga, mis mõjutab niisuguse kohtuvaidluse tulemust, kus üks pool on riik, juhul kui puudub riigirahanduse vajadustest erinev ülekaalukas üldine huvi (vt EIK, *Azienda Agricola Silverfunghi S.a.s. jt vs. Itaalia*, kaebused nr 48357/07 jt, 24. juuni 2014. aasta kohtuotsus). Harta artikkel 47, nagu EIÕK artikkel 6, kaitseb õigust õiglasele kohtulikule arutamisele ja võrdsetele õiguskaitsevahenditele, ning seda saab tõlgendada ka EIÕK artikli 6 alusel, arvestades, et harta artikli 52 kohaselt on juhul, kui harta sisaldab EIÕKiga tagatud õigustele vastavaid õigusi, nende tähendus ja ulatus (vähemalt) võrdne õigustega, mis antakse eespool viidatud konventsiooniga.

Teine küsimus: ametisse kinnitamise menetlus kui meede, millega karistatakse tähtajaliste töösuhete korduvat kuritarvituslikku kasutamist

- 39 Eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb ka selles, kas ametisse kinnitamise menetlus võimaldab täita kohustusi, mis on liikmesriigile ette nähtud raamkokkuleppe klausliga 5. Ta märgib, et g.o. (*giudice onoraria*) oli korduvalt sõlmitud tähtajaliste töösuhete alusel teenistuses rohkem kui kakskümmend üks aastat. Kohtuotsuses PG (mille raames ei analüüsitud seadusandliku dekreeedi nr 116/2017 artiklis 29 sätestatud ametisse kinnitamise menetlust) kinnitati, et „direktiivile 1999/70 lisatud 18. märtsil 1999 sõlmitud raamkokkuleppe tähtajalise töö kohta klausli 5 punkti 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt võib tähtajalist töösuhet järjestikku uuendada kõige rohkem kolm korda, iga kord neljaks aastaks, nii et töösuhete kogukestus ei ületaks 16 aastat, ja mis ei näe ette tõhusaid ja hoiatavaid sanktsioone töösuhete kuritarvitusliku uuendamise eest“.
- 40 Vaidlusaluse ametisse kinnitamise menetluse eesmärk on olla taastav meede lahenduseks Euroopa Komisjoni murele, ka pärast kohtuotsust UX. Juhul, kui see on kooskõlas Euroopa Kohtu poolt viidatud kriteeriumidega raamkokkuleppega kooskõla seisukohast, kujutab viidatud menetlus seega „tõhusat meetet, et vältida ning vajaduse korral karistada järjestikuste tähtajaliste lepingute kasutamise kuritarvitamise eest“ (7. märtsi 2018. aasta kohtuotsus Santoro, C-494/16, EU:C:2018:166, millele on viidatud kohtuotsuses PG).

- 41 Ametisse kinnitamata jätmise korral on ette nähtud hüvitise (kogusummas 2500 eurot või vastavalt olukorrale 1500 eurot iga teenistuses oldud aasta eest) maksmine. Järelikult võib asuda seisukohale, et tähtajaliste lepingute korduva kuritarvitusliku kasutamise eest karistatakse kas kuni seitsmekümnenda eluaastani ametisse kinnitamisega või hüvitise tasumisega.
- 42 Hindamismenetluse läbimata jätmise ja hüvitise saamisega, nii nagu selle läbimise ja ametisse kinnitamisega kaasneb aga loobumine kõikidest autenistussuhtest tulenevatest varasematest õigustest, kaasa arvatud õigus tasustatud põhipuhkusele, mida käsitleti esimeses küsimuses.
- 43 Seega tekib seoses seadusandliku dekreeidi nr 116/2017 artikli 29 lõikes 4 ette nähtud hindamismenetlusega kaks kahtlust:
1. Kas hindamismenetlus, mis võib lõppeda ametisse kinnitamisega või ametisse kinnitamata jätmisega, on töölepingu muutmise eesmärgil piisavalt kindlat, mitte juhuslikku või ettenägematut laadi, nii, et see kehtib karistusena tähtajaliste lepingute kasutamise korduva kuritarvitamise eest;
 2. Juhul kui hindamismenetlust peetakse piisavalt kindlaks, kuna ametisse kinnitamata jätmise puhul on igal juhul ette nähtud hüvitise maksmine, siis kas meedet kui tervikut võib pidada piisavalt tulemuslikuks ja heidutavaks karistuseks, võrreldes tähtajaliste töösuhete kasutamise kuritarvitamisega, arvestades, et sellega kaasneb kõikidest varasematest õigustest loobumine?
- 44 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on teadlik sellest, et tema ülesanne on hinnata, kas riigisisese õiguse viidatud sätted kujutavad endast asjakohast meedet, et hoida ära järjestikuste tähtajaliste töölepingute ja -suhete kasutamise kuritarvitamist ja vajadusel selle eest karistada; ta märgib aga, et Euroopa Kohus võib eelotsust tehes anda suuniseid, mis peavad liikmesriigi kohut tema hinnangus juhtima (kohtuotsus Mascolo, punktid 82 ja 83).